

Styre: Fakultet for kunst, musikk og design

Styresak: 35/23

Møtedato: 20. april 2023

Dato: 14. april 2023

Arkivsaksnr: 23/155-3

Ph.d.-utdanningsmelding 2022

Bakgrunn

Som en del av kvalitetssystemet, og arbeidet med universitetets samlede ph.d.-utdanningsmelding, ber FIA (Forsknings- og innovasjonsavdelingen) i brev fra 12. desember 2022 om at fakultetene oversender sine ph.d.-meldinger for 2022 innen 5. mai. Ph.d.-utdanningsmeldingen skrives hvert år, og skal gi en oversikt over tilstanden for ph.d.-utdanningen ved KMD, og gir evt. grunnlag tiltak. Som et ledd i oppfølging av fakultetenes ph.d.-utdanningsmeldinger, gjennomføres det dialogmøter mellom sentral og lokal ledelse med ansvar for ph.d.-utdanningen.

Ved KMD er ph.d.-meldingen først behandlet i Utvalg for forskning og forskerutdanning (UFF), som er KMDs programstyre for ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid, før den her legges frem for fakultetsstyret. Det er HF som melder for det vitenskapelige ph.d.-programmet som også har KMD-stipendiater.

Til saken

I forslaget til ph.d.-melding som her foreligger, er det svart på punktene fra bestillingsbrevet fra FIA. Nytt av året er at tilbud og erfaring med veilederopplæring ønskes omtalt.

Ph.d.-utdanningsmeldingen for 2022 for KMD ble utarbeidet i perioden februar - april 2023 og skal sendes til FIA (vedlegg 1). Saken ble behandlet i UFF -møte 17. mars 2023. Programledelsen ble her gitt fullmakt til å ferdigstille ph.d.-utdanningsmeldingen for 2022 og sende til UFF til orientering innen neste møte 17. april. Foreliggende utkast til ph.d.-utdanningsmelding ble også sendt på sirkulasjon til instituttlederene 13. april 2023 for deres kommentarer.

De kommentarer som eventuelt spilles inn fra instituttlederene eller fra UFF, orienteres om i fakultetsstyrets møte.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret vedtar fakultetets ph.d.-utdanningsmelding for 2022 med de merknader som fremkom i møtet.

Frode Thorsen
dekan

Synnøve Myhre
fakultetsdirektør

Vedlegg:
Ph.d.-utdanningsmeldingen 2022
Brev fra FIA pr 12/12-22: Ph.d.-meldingen 2022

Ph.d.- utdanningsmeldingen 2022

En overordnet vurdering av Ph.d.-utdanningen ved Fakultet for kunst, musikk og design

INNLEDNING

Fakultet for kunst, musikk og design (KMD) rommer kunstnerisk utviklingsarbeid og vitenskapelig forskning. Kunstnerisk utviklingsarbeid (KU) inkluderer samtidskunst, design og utøvende og skapende musikk. Vitenskapelig forskning er innen feltene musikkterapi, musikkvitenskap og musikkpedagogikk.

Forskerutdanningen er en viktig del av KMDs strategi 2023-2027. Særlig følgende punkter er relevante:

KMD skal

- verne om den akademiske friheten i både kunstnerisk og vitenskapelig forskning og formidling
- være ledende i internasjonale miljøer for kunstnerisk utviklingsarbeid, og forskning i musikkterapi, musikkvitenskap og kunstfaglig pedagogikk
- styrke samfunnsrelevant forskning og innovasjon i kunst, musikk og design
- styrke offentliggjøring og publisering av fagfellevurdert forskning
- forankre forskerutdanningen i sterke og konsoliderte fagmiljøer med god veilederkompetanse
- bidra til gode karrieremuligheter for våre unge forskere

ORGANISERING

Forskerutdanningen ved KMD administreres etter tre ph.d.-forskrifter: KMDs ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid¹, Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Universitetet i Bergen² og Forskrift for graden doctor philosophiae ved Universitetet i Bergen³.

KMDs ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid (heretter KU) ble opprettet 1. januar 2017. KMDs Utvalg for Forskning og forskerutdanning (UFF) er programstyre. Utvalget er sammensatt av tre representanter ansatt på grunnlag av kunstnerisk kompetanse, en representant ansatt på grunnlag av vitenskapelig stilling, en vitenskapelig stipendiat og en stipendiat knyttet til fakultetets ph.d.-program i KU. Visedekan for forskning leder utvalget og er programleder for ph.d.-programmet. Fakultetets ph.d.-koordinator er sekretær for saker som angår ph.d.-programmet.

Stipendiater ansettes på instituttene, eller også ved institusjoner KMD samarbeider med, og tas deretter opp på fakultetets program. Ettersom fakultetene ikke har mulighet for å ha mer enn ett ph.d.-program, er det inngått en samarbeidsavtale med Det humanistiske fakultet

¹ [Forskrift for graden philosophiae doctor \(ph.d.\) i kunstnerisk utviklingsarbeid ved Universitetet i Bergen - Lovdata](#) og [Programbeskrivelse for ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid](#)

² [Forskrift for graden philosophiae doctor \(ph.d.\) ved Universitetet i Bergen](#)

³ [Forskrift for graden doctor philosophiae \(dr.philos.\) ved Universitetet i Bergen](#)

(HF) om opptak til deres program av vitenskapelige stipendiater ved Griegakademiet.⁴ Visedekan for forskning ved KMD er fast observatør i HF's Forsker- og forskerutdanningsutvalg, som er programstyre for HF's Ph.d.-program.

OPPFØLGING AV FOREGÅENDE ÅRS PH.D.-UTDANNINGSMELDING

I KMDs Ph.d.-utdanningsmeldinger for 2020 og 2021 redegjøres for flere tiltak for å møte utfordringer med gjennomstrømming:

Fremdriftsrapporter

Tiltak har ført frem og fremdriftsrapporteringen fungerer og anvendes systematisk i kvalitetsarbeidet ved fakultetet.

Utvikle systemer for oppfølging av kandidater som søker om sluttbedømmelse

Tilbud om sluttseminar ble iverksatt som pilotprosjektet ved Kunstakademiet – Institutt for samtidskunst sent i 2021 og ble innført som obligatorisk aktivitet for alle stipendiater i kunstnerisk utviklingsarbeid ved fakultetet fra oktober 2022, med egne retningslinjer utarbeidet av programstyret. Sluttseminaret får positive tilbakemeldinger fra stipendiater og veiledere.

Veilederopplæring

KMD avholdt 6 veilederseminarer i 2022 som videreføres i 2023. Opplæringen går over 4 seminarer med fokus på ph.d.-forskrift og programbeskrivelse (seminar 1), opplæringsdel, pliktarbeid, midtveisevaluering og kvalitetsarbeid (seminar 2), bedømmelsesprosessen, krav til ph.d.-resultatet, kunstnerisk refleksjon (seminar 3) og forskningsetikk (seminar 4). På noe lengre sikt vurderer fakultetet å opprette e-læringskurs som kan erstatte deler av opplæringen. Seminarene oppleves som nyttige og gir en tettere kontakt med veilederne. Det har i tillegg resultert i verdifulle innspill til revisjon av forskrift, programbeskrivelse og rutiner. Det føres oppmøte og veiledere som ikke har deltatt blir fulgt opp.

Dokumentasjon i ephorte og FS

Vi har fått god oversikt over dokumentasjon og mangel på dokumentasjon i ephorte og FS. Det har vært et betydelig etterslep fra ph.d.-programmets oppstart. Ryddearbeid og innhenting av dokumentasjon pågår fortsatt. Vi opplever tekniske utfordringer med uttak av lister fra FS, men har gjort tiltak og innarbeidet rutiner som har forbedret dette.

ANDRE TILTAK FOR Å BEDRE GJENNOMSTRØMMINGEN

I Ph.d.-utdanningsmeldingen for 2021 rapporterte fakultetet utfordringer med gjennomstrømming, som i stor grad hang sammen med mangel på etterlevelse av rutiner ved Institutt for samtidskunst. Ny ledelse ved instituttet samt rapporterte tiltak rundt bedømmelsesprosessen (veilederseminarer, nytt sluttseminar for kandidater, nytt skjema for innstilling og godkjenning av komite, ny mal og veileder for komiteens rapport, ny presentasjon for fakultetets instruksjon av komiteen) har ført til bedre oversikt og rutiner, tettere kontakt med veiledere og bedre gjennomstrømming. I 2022 hadde KMD like fullt ytterligere to underkjenninger (se status nedenfor) tilknyttet Institutt for samtidskunst. Begge kandidater klaget og fikk medhold i den sentrale klagenemda, som opphevet fakultetstyrets vedtak. Disse kandidatene hadde søkt om sluttbedømmelse før en rekke av tiltakene nevnt i ovenfor og i meldingen for 2021 var iverksatt. Som følge av vedtakene i klagenemda har KMD gjort flere grep:

- Fakultetet fyller ut komiterapportens del 1, for å minimere risikoen for at innlevert materiale overses eller på noen måte misforstås av komiteen.
- Anbefalt lengde for komiteens rapport er utvidet med ca 25%.
- Det er spesifisert i veilederen til komiteen at dersom ph.d.-resultatet består av flere enkeltverk, skal hvert enkelt verk omtales, jf. Forskriftens §10-1.
- Fakultetet vil kreve at komiteer begrunner negative innstillinger i meir detalj.
- KMD vil kreve mer utfyllende begrunnelse for sammensetning av komite fra grunnenhet, særlig der komiteensammensetningen omfatter andre fagfelt enn kandidatens primære fagområde.
- Fakultetet vil i løpet av våren 2023 revidere programbeskrivelsen. Som del av revisjonen fjernes krav om at komiteen skal få tilsendt kandidatens prosjektbeskrivelse.

STATUS

- Antall stipendiater pr. 31.12.22 ved KMD: **41**, hvorav **10** vitenskapelige og **31** i KMDs ph.d.- program i KU.
- Eksternt finansierte: **5** vitenskapelige (to ved Høgskolen i Volda, en ved Høgskolen på Vestlandet, en i NORCE og en fra Olaviken), **6** i KU (to fra HK-dirs Program for kunstnerisk utviklingsarbeid, fire fra UiT).

⁴ [Programbeskrivelse for ph.d.-program ved Det humanistiske fakultet, Universitetet i Bergen](#)

- Antall disputaser: **5**, en vitenskapelig, fire i KU (derav en fra UiT).
- Underkjenninger: **2** kandidater ble underkjent i 2022. Begge kandidater klaget og fikk medhold i den sentrale klagenemda, som opphevet fakultetstyrets vedtak. Begge var tilknyttet Institutt for samtidskunst.
- Opptak: KMD tok opp **7** KU-stipendiater og 1 vitenskapelig stipendiat i 2022. Av KU-stipendiatene ble 2 tatt opp på Griegakademiet, 3 på Institutt for design og 2 på Kunstakademiet. 3 av kandidatene er eksternt finansierte ved UiT. Det ble tatt opp kun 3 stipendiater i 2021, og økningen i 2022 etter korona var forventet.
- Frafall: Det er to frafall i 2022, begge vitenskapelig.
- Gjennomstrømmingen har vært noe lavere enn ønsket (4 avlagte doktorgrader som gir budsjettmessig uttelling i 2024). Det ble sendt 19 forlengelsesbrev til 15 ulike stipendiater ved KMD i 2022. Av 19 forlengelser var 8 rettighetsbasert fravær, 5 relatert til korona, og 6 en kombinasjon av korona og rettighetsbasert fravær. Snitt koronaforlengelser i 2022 var 3,5 måneder, mot 3,8 i 2021. Snitt rettighetsbasert fravær var 28 dager.
- Samarbeidsavtale med UiT: KMD har et tett samarbeid med UiT for å etablere gode rutiner for samarbeid og inkludering av kandidatene i ph.d.-programmet, og det er avsatt møtetidspunkt annenhver måned for dette. Arbeidet med å få på plass en avtale om fordeling av kostnader og resultatmidler mellom gradsgivende institusjon og vertsinstitusjon startet høsten 2022 og forventes ferdigstilt våren 2023.
- Studieadministrasjonen jobber med en digital håndbok for ph.d.-programmet i KU og grunnstrukturen vil være på plass innen juni 2023.

KORONAPANDEMIENS PÅVIRKNING

Vi forventer å få inn noen flere søknader om forlengelse fra kandidater som nå er i avslutningsfasen, og som i noen grad har blitt forsinket grunnet Koronapandemien.

Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeid, som leverer hele den obligatoriske opplæringsdelen, har videreført noen av de digitale løsningene de utviklet under pandemien. Det har gitt noe større fleksibilitet samt lavere reiseutgifter for stipendiatene. Samtidig ser vi at stipendiatene setter svært stor pris på fysiske seminarer, som utgjør etterlengtede møtepunkter.

FORSKNINGSETIKK I KU

Som rapportert i ph.d.-utdanningsmelding for 2021, har KMD innført opplæring i forskningsetikk som del av seminarserien for veilederne. Opplæringen er basert på en metode fakultetet utviklet som del av et Erasmus+prosjekt som ble avsluttet i 2021. Metoden er fast del av Nasjonal forskerskole i kunstnerisk utviklingsarbeids sin seminarrekke. I forlengelse av arbeidet med forskningsetikk, tok KMD initiativ til å utvikle nasjonale forskningsetiske retningslinjer for KU. UHR-KDA nedsatte i 2021 en spesialistgruppe som har utarbeidet forslag til retningslinjer i KU. Gruppen ble ledet av KMDs tidligere prodekan for forskning. Forslaget er på høring våren 2023. KMD har gjennomført egne høringsmøter og deltatt i et nasjonalt høringsmøte.

⁵ <https://advancingsupervision.eu>

⁶ <https://www.researchcatalogue.net/view/699306/883879>

⁷ <https://advancingsupervision.eu/3d-flip-book/undoing-supervision-a-compendium-of-key-issues-in-supervising-artistic-research-doctorates/>

⁸ Researchcatalogue.net er en internasjonal database for KU.

KVALITETSARBEID I FORSKERUTDANNINGEN

KMD følger UiBs kvalitetssystem for ph.d.-utdanningen.

- Fremdriftsrapporter: Det ble levert 31 fremdriftsrapporter i 2022.
- Midtveiseevalueringer: Det ble gjennomført 6 midtveiseevalueringer i 2022. Det ble ikke anbefalt tiltak for oppfølging.
- Medarbeidersamtaler: Det ble gjennomført 12 medarbeidersamtaler og 3 oppfølgingssamtaler ved Griegakademiet i 2022. Alle samtalene ble gjennomført av instituttleder eller forskningsleder. Det ble gjennomført oppstartssamtaler med alle kandidater på Institutt for design da ny instituttleder tiltrådte stillingen i 2022, og de kommer i gang med regulære medarbeidersamtaler i 2023. Det er også avholdt medarbeidersamtaler med alle kandidater ved Institutt for samtidskunst. Ingen av de tre instituttene har meldt behov for strategiske tiltak fra samtalene.
- Programevaluering: Evaluering av Ph.d.-programmet er under planlegging. Fagfeller skal oppnevnes og mandat utarbeides våsemesteret 2023. Evalueringsgruppen skal utføre sitt arbeid høsten 2023.
- NOKUT-tilsyn: NOKUT hadde i 2022 tilsyn med KMDs ph.d.-program i KU. Fakultetet la ned et betydelig arbeid i å dokumentere hvordan UiBs kvalitetssystem kommer til anvendelse. Gjennomgangen var svært nyttig og bidro til bedre oversikt over våre styrker og svakheter, og har gitt oss anledning til å forbedre rutiner, rolleforståelser og samhandling. Vi er svært fornøyde med at NOKUT har lagt merke til at KMD følger opp kvalitetsarbeidet på en god måte og identifiserer og retter opp kvalitetssvikt innen rimelig tid.
- Emneportefølje og emneevaluering: KMD har i 2023 opprettet to emner, hver på 1 ECTS, i anvendelse av Research Catalogue (RC), en nettbasert platform for flermediale visninger som er svært viktig for KMDs dokumentasjon og arkivering av ph.d.-resultater og KU for øvrig. Vi tror dette tilbudet vil bidra til en kvalitetsheving på ph.d.-resultatene som leveres og arkiveres i RC. Gjennom forskerskolen har vi kontakt med de andre institusjonene om oppretting av kurs og emner i ph.d.-program som kan inngå i den individuelle opplæringsdelen. For øvrig viser vi til fjorårets utdanningsmelding om beskrivelse av emnetilbud i de nasjonale forskerskolene.

⁹ <https://www.uib.no/kmd/111557/veiledere-og-phd-kandidater-ved-kmd#ph-d-program-i-kunstnerisk-utviklingsarbeid>

¹⁰ <https://diku.no/programmer/nasjonal-forskerskole-i-kunstnerisk-utviklingsarbeid>

¹¹ <https://www.uib.no/en/rs/grieg>

KANDIDATENES BIDRAG TIL FAKULTETETS FORSKNING

Utlysning av stipendiatstillinger ved KMD er basert på strategiske prioriteringer. Stipendiatene skal knyttes til en forskningsgruppe, et forskningsprosjekt eller et på annen måte identifiserbart og stabilt forskningsmiljø med regelmessige aktiviteter. Dette var forankret i KMDs handlingsplan for forskerutdanning 2017-2022 og er videre spesifisert i fakultetsstyrets vedtak i sak 67/22. Grunneneheter og fagmiljø er generelt svært positive til stipendiatenes bidrag. Deres eksperimentelle forskingsarbeid og de formelle krav som stilles til forskningsetikk, offentliggjøring og arkivering bidrar til å drive fakultetets forskning fremover og gir KMD en tydelig posisjon nasjonalt og internasjonalt. Stipendiatene deltar aktivt i instituttenes og fakultetets ulike utvalg, fora og samlinger.

AVSLUTTENDE BETRAKTNINGER

Gjennom arbeidet med ph.d.-programmet i kunstnerisk utviklingsarbeid bidrar KMD betydelig både nasjonalt og internasjonalt til utviklingen av kunstnerisk utviklingsarbeid. Visedekan for forskning er styreleder i Nasjonal forskerskole for kunstnerisk utviklingsarbeid, og KMD bidro til alle HK-dirs nasjonale veilederseminarer for ph.d.-programmene i 2022 og 2023. KMD gjennomførte i april 2022 en nasjonal konferanse om sakkyndig vurdering og fagfellearbeid i KU i samarbeid med HK-dir og deltakelse fra alle institusjoner med ph.d.-program i KU. I juni 2023 gjennomfører KMD i samarbeid med HK-dir et nasjonalt seminar om vurderingskriterier i ph.d.-utdanningene i KU.

Til fakultetene

Referanse

2022/18529-MARIEI

Dato

12.12.2022

Ph.d.-utdanningsmeldingen 2022

Som en del av arbeidet med universitetets ph.d.-utdanningsmelding, ber vi om at det utarbeides meldinger for de syv fakultetsvise ph.d.-programmene. For lokal forankring av ph.d.-programmenes meldinger bør disse bli behandlet av de respektive programstyrene.

Ph.d.-utdanningsmeldingene bør ikke være lengre enn fire sider. Vi ber om at punktene nedenfor omtales:

- Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding og eventuelle tiltak som har blitt gjennomført.
- Opptak, gjennomføring, disputaser, underkjenninger, mindre omarbeiding og frafall – beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne. Kommenter særlig dersom det forekommer endringer i noen av parameterne. Hvis gjennomføringen har vært svakere enn ønskelig, ber vi om at dette kommenteres.
- Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet. Forhold som kan omtales:
 - o Strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater
 - o Hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
 - o Graden av nyskapende forskning
- Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid. Forhold som kan omtales:
 - o Oppfølging av fremdriftsrapporter
 - o Midtveisevaluering
 - o Gjennomføring av medarbeider- eller oppfølgingsamtaler
 - o Opplæringsdelen:
 - Evaluering av rammene og emneporteføljen
 - Emneevalueringer
 - o Programevaluering:
 - Hvis det har blitt gjennomført en evaluering av ph.d.-programmet, omtal evalueringen og hva denne viste, inkludert en omtale av plan for oppfølging og eventuelle tiltak som er satt i gang.
 - Hvis ikke det har blitt gjennomført en evaluering, foreligger det en plan for når fakultetet skal gjennomføre en programevaluering?

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Forsknings- og innovasjonsavdelingen
Telefon +4755584980
post@uib.no

Postadresse
University of Bergen,
Postbox 7800
NO-5020 BERGEN

Besøksadresse
Jekteviksbakken 31
Bergen

Saksbehandler
Marie Eide
55584963

- Veilederopplæring på fakultetet. Forhold som kan omtales:
 - Hvilke tilbud har fakultetet til veilederopplæring ut over program for universitetspedagogikk, og foreligger det planer om videreutvikling av et slikt tilbud?
 - Hvilke erfaringer har fakultetet med et eventuelt tilbud om veilederopplæring?

Meldingene danner et viktig grunnlag for kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen ved UiB.

Frist for innlevering settes til **5. mai 2023**. Ph.d.-utdanningsmeldingen vil bli behandlet i UiB sitt forskningsutvalg før endelig behandling i universitetsstyre.

Vennlig hilsen

Benedicte Løseth
avdelingsdirektør

Marie Eide
seniorrådgiver

Kopi
Universitetsdirektørens kontor